

C-240/24. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2024. március 27.

A kérdést előterjesztő szerv:Notariusz w Krapkowicach Justyna Gawlica – Krapkowice
(Lengyelország)**Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:**

2024. március 16.

Az eljárás résztvevői:

N. T., O. T., S. T., BNP Paribas Fortis SA/NY

Az alapeljárás tárgya

Az európai öröklési bizonyítvány visszavonására vagy módosítására irányuló eljárás, amelyet a közjegyző hivatalból indított azt követően, hogy az európai öröklési bizonyítvány joghatásait vitatta a bank, amelynek azt bemutatták. Az ilyen eljárások költségeinek megosztása.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

A közjegyzőnek az előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztésére vonatkozó jogosultsága. Az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szóló, 2012. július 4-i 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 201., 107. o.; helyesbítések: HL 2012. L 344., 3. o.; HL 2013. L 60., 140. o.; HL 2019. L 243., 9. o.) 71. cikke (2) bekezdésének és 69. cikke (2) bekezdésének értelmezése. EUMSZ 267. cikk.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1) Úgy kell-e értelmezni a 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 71. cikkének (2) bekezdését, hogy az európai öröklési bizonyítványt kiállító nem igazságügyi hatóság jogosult az EUMSZ 267. cikk alapján a kiállított bizonyítvány visszavonására vagy módosítására irányuló eljárásban előzetes döntéshozatal iránti kérelmet benyújtani?

és az e kérdésre adott igenlő válasz esetében:

2) Lehetővé teszi-e ez a hivatkozott rendelet 71. cikkének (2) bekezdése, hogy a nemzeti jog alapján az európai öröklési bizonyítvány visszavonására vagy módosítására irányuló eljárás költségeinek viselésére olyan bankot kötelezzenek, amely nem vett részt a bizonyítvány kiállítására irányuló eljárásban, nem kérte annak visszavonását vagy módosítását, azonban vitatta a neki bemutatott bizonyítvány jogkeletkeztető hatásait, és emiatt a kiállító hatóság hivatalból megindítja a bizonyítvány visszavonása vagy módosítása iránti eljárást, amelyet e bank részvételével folytatnak le?

és az e kérdésre adott igenlő válasz esetében:

3) Úgy kell-e értelmezni a hivatkozott rendelet 69. cikkének (2) bekezdését, hogy az a bank, amelynek az európai öröklési bizonyítvány érvényes hiteles másolatát bemutatják, nem jogosult vitatni a bizonyítvány alapján jogosult személy örököségi jogállását?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

Az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szóló, 2012. július 4-i 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 201., 107. o.; helyesbítések: HL 2012. L 344., 3. o.; HL 2013. L 60., 140. o.; HL 2019. L 243., 9. o.), különösen a 69. cikk (2) bekezdése és a 71. cikk (2) bekezdése. EUMSZ 267. cikk.

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

Ustawa z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie (a közjegyzőkről szóló, 1991. február 14-i törvény)

5. cikk 1. §-a. A közjegyző a közreműködésért az ügyfelekkel kötött megállapodás alapján díjazásra jogosult, amely nem haladhatja meg az adott ügyletre vonatkozó maximális közjegyzői díjat.

2. § Az 1. §-ban említett díj nem tartalmazza a közjegyzőnek a közreműködésével kapcsolatban felmerült utazási és egyéb szükséges költségeit.

3. § Az igazságügyi miniszter [omissis] rendeletben határozza meg a közjegyzőt a tevékenységéért megillető, 1. §-ban említett legmagasabb közjegyzői díjakat, valamint azt a legmagasabb összeget, amellyel a közjegyzői irodán kívüli eljárás díjazása emelhető, figyelembe véve a közjegyzői közreműködés tárgyának értékét, típusát, összetettségét, a közjegyző munkaterhét, a közreműködésre fordított időt és a polgári jogi ügyletek tekintetében a közjegyzői közreműködéshez való megfelelő hozzáférés biztosításához fűződő közérdeket [omissis].

79. cikk A közjegyző tevékenysége e következőkből áll: [...]

1 b) az európai öröklési bizonyítvánnyal kapcsolatos közreműködés.

83. cikk 1. §-a. A közjegyzői közreműködés megtagadásával szemben az érdekelt fél a megtagadás indokolásának kézbesítésétől számított egy héten belül, ha pedig az előírt határidőn belül nem kérte a megtagadás indokolásának kézbesítését, akkor a megtagadásról való tudomásszerzés napjától számított egy héten belül keresetet nyújthat be a közreműködést megtagadó közjegyző székhelye szerint illetékes regionális bírósághoz. A keresetet az említett közjegyző útján kell benyújtani.

89. cikk 1. §-a. A közjegyzői tevékenységben részt vevő felek egyetemlegesen felelnek a közjegyzőt megillető díjért.

95t. cikk A közjegyzőnek jegyzőkönyvben kell rögzítenie az európai öröklési bizonyítvány kiállítását, kijavítását, módosítását, visszavonását vagy joghatásainak felfüggesztését, valamint a közreműködés megtagadását. [omissis]

95u. cikk 1. §-a. A közjegyző hivatalból kézbesíti az európai öröklési bizonyítvány kiállítását vagy kiállításának megtagadását rögzítő jegyzőkönyv kivonatát, valamint a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségekre vonatkozó tájékoztatást [omissis].

95v. cikk Ha megállapítást nyer, hogy az európai öröklési bizonyítvány módosításának vagy visszavonásának a [650/2012/EU] rendeletben meghatározott jogalapja fennáll, a közjegyző a bizonyítványt hivatalból is módosíthatja vagy visszavonhatja.

95w. cikk A közjegyző hivatalból kézbesíti az európai öröklési bizonyítvány kijavítását, módosítását vagy visszavonását, illetve joghatásainak felfüggesztését vagy a közreműködés megtagadását rögzítő jegyzőkönyv kivonatát, valamint a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségekre vonatkozó tájékoztatást. [omissis].

95x. cikk 1. §-a. A közjegyzőnek az európai öröklési bizonyítvány kiállításával, javításával, módosításával, visszavonásával vagy joghatásainak felfüggesztésével

kapcsolatos közreműködésével szemben keresetet lehet előterjeszteni. A 83. cikk rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej z dnia 28 czerwca 2004 r. (az igazságügyi miniszter közjegyzői díjak maximális mértékéről szóló, 2004. június 28-i rendelete) (Dz.U. 2020., 1473. tétel).

10a. § (2a) bekezdése. Az európai öröklési bizonyítvánnyal kapcsolatos közreműködés esetében, kivéve a [omissis] pontban említett közreműködést, legfeljebb 400 PLN.

A tényállás és az eljárás rövid ismertetése

- 1 Az örökgyó, K. T. lengyel és német állampolgárként Belgiumba költözött. Az örökgyónak nem volt gyermeke, közvetlen családtagjai pedig a szülei és a nővére voltak, akik Lengyelországban éltek. Nem sokkal halála előtt K. T. Lengyelországba utazott, ahol lengyel közjegyzővel végrendeletet készített, amelyben a lengyel jog alkalmazását kötötte ki, egyedüli örökösként pedig nővérét jelölte meg. Az örökgyó 2023. február 6-án elhunyt, szokásos tartózkodási helye továbbra is Belgiumban volt.
- 2 A Belgiumban található hagyaték többek között a BNP Paribas Fortis SA/NV-nél (a továbbiakban: bank) vezetett bankszámlán lévő pénzösszeget foglalta magában. Az örökös belga öröklési bizonyítvány kiállításáért belga közjegyzőhöz fordult. A lengyel joghatóság miatt azonban az örököszt a lengyel hatóságokhoz irányították.
- 3 2023. február 22-én a Krapkowicében (Lengyelország) található közjegyzői irodában felbontották és felolvasták a végrendeletet. Az örökgyó szülei és törvényes örökösnek minősülő testvére ez alkalommal a 650/2012 rendelet 5. cikke alapján joghatóságra vonatkozó megállapodást kötött. A hagyatéki eljárás lefolytatását követően a lengyel közjegyző (a továbbiakban: krapkowicei közjegyző) öröklési bizonyítványt állított ki, amely tanúsította, hogy az örökgyó nővére az örökgyó egyedüli örököse. Ezen okirat egyik kivonatához csatolták a 650/2012/EU rendeletben említett formanyomtatványok megállapításáról szóló 1329/2014 bizottsági végrehajtási rendelet (HL 2014. L 359., 30. o.; helyesbítések: HL 2016. L 9., 14. o.; HL 2017. L 214., 43. o.; HL 2023. L 112., 50. o.) mellékletét képező, öröklési ügyben kiállított közokirattal kapcsolatos tanúsítványt. Ezen tanúsítványban a krapkowicei közjegyző kifejtette a kiállított öröklési bizonyítvány joghatóságait, és jelezte, hogy az a jogügyletekre nézve kötelező.
- 4 A bank azonban európai öröklési bizonyítvány benyújtására szólította fel az örököszt. 2023. július 5-én a krapkowicei közjegyző európai öröklési bizonyítványt állított ki, amely igazolta, hogy az örökgyó nővére az egyedüli örökös. Az örökös nő a bizonyítványt bemutatta a banknak, amely ezt követően kérte, hogy mutassa be a népszerűségi nyilvántartás alapján kiállított igazolást arról, hogy az

örökhagyónak valóban nem voltak gyermekei, valamint a belga közjegyző által kiállított öröklési bizonyítvány bemutatását is kérte.

- 5 2023 augusztusában az örökös tájékoztatta erről a krapkowicei közjegyzőt, aki 2023. szeptember 18-án kifejtette az örökösnek és a banknak a joghatóságra vonatkozó megállapodás megkötéséből és az európai öröklési bizonyítvány kiállításából eredő jogi helyzetet, megtagadta az európai öröklési bizonyítvány kiállítása szabályszerűségének megerősítését, és tájékoztatta a bankot, hogy a 650/2012 rendelet 71. cikkének (2) bekezdése alapján az európai öröklési bizonyítvány visszavonása vagy módosítása iránti kérelmet nyújthat be. Közölte, hogy az európai öröklési bizonyítvány visszavonásig vagy módosításig érvényes marad.
- 6 Ugyanakkor a krapkowicei közjegyző jelezte, hogy amennyiben a kiállított európai öröklési bizonyítvány jogkeletkeztető hatásait továbbra is vitatják, fontolóra veszi, hogy hivatalból indítson eljárást az európai öröklési bizonyítvány visszavonása vagy módosítása iránt. Ugyanakkor hangsúlyozta, hogy az ilyen eljárás megindításával eljárási költségek merülnek fel (közjegyzői díj, kézbesítési és fordítási költségek).
- 7 2023. november 3-án a krapkowicei közjegyző, miután az örököstől azt a tájékoztatást kapta, hogy a bank továbbra is vitatja az európai öröklési bizonyítvány jogkeletkeztető hatásait, és tekintettel arra, hogy a bank nem reagált, az örökös, az örökhagyó szülei és a bank részvételével hivatalból eljárást indított az európai öröklési bizonyítvány visszavonása vagy módosítása iránt. Hathetes határidőt szabott az eljárás résztvevőinek arra, hogy a közjegyző rendelkezésére bocsássanak minden olyan információt és dokumentumot, amely bizonyíthatja, hogy az európai öröklési bizonyítvány nem felel meg a valóságnak. A kiállított európai öröklési bizonyítvány joghatásait nem függesztették fel.
- 8 A krapkowicei közjegyző tájékoztatta az eljárás résztvevőit, hogy azért indítja meg ezt az eljárást, mert a bank megtagadta az európai öröklési bizonyítvány jogkeletkeztető hatásainak elismerését, ami azt jelentheti, hogy a bank olyan, az európai öröklési bizonyítványt kiállító hatóság előtt ismeretlen információk vagy dokumentumok birtokában lehet, amelyek befolyásolhatják a bizonyítvány valóságnak való megfelelését; továbbá arról tájékoztatta őket, hogy az európai öröklési bizonyítvány visszavonására vagy módosítására irányuló eljárás kimenetele és lefolytatása hatással lesz az eljárás egyes résztvevőinek költségviselésére, amit az eljárást lezáró jegyzőkönyvben rögzítenek. Az eljárás egyik résztvevője sem terjesztett elő olyan bizonyítékot, amely arra utalna, hogy a kiállított európai öröklési bizonyítvány ne felelne meg a valóságnak.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid összefoglalása

A közjegyzői díjakra vonatkozó szabályozás alkalmazásával kapcsolatos gyakorlat

- 9 A közjegyzőkről szóló törvény 5. cikkének 1. §-ában említett közjegyzői díjra vonatkozó szerződéses megállapodások nem a hagyatéki bíróság feladatának ellátása során teljesített közjegyzői közreműködésre vonatkoznak, hanem a közjegyző szerződés előkészítésével kapcsolatos tevékenységére. Először is, a hagyatéki eljárásokban a közjegyzői díj maximális összege jelképes, és nem függ a hagyaték értékétől. Ezen ügykategóriában nem lehet megállapodni a felekkel a közjegyzői díjazásról, és minden esetben a rendeletből eredő maximális díjat kell alkalmazni. Másodsor, jelen ügyben a krapkowicei közjegyző közjogi jellegű eljárást indított, amelynek kimenetele potenciálisan befolyásolhatja a bank kártérítési felelősségét vagy az európai öröklési bizonyítvány kiállítása iránti eredeti eljárásban részt vevő felek hamis nyilatkozatok megtétele miatti büntetőjogi felelősségét. Az ügy jellege és a felektől való távolságtartás szükségessége még inkább kizár bármiféle megállapodást a közjegyzői díj összegére vonatkozóan.
- 10 A krapkowicei közjegyző ezt a szempontot hangsúlyozza, mivel a múltban Bot főtanácsnok WB ügyre vonatkozó 2017. május 17-i indítványában (C-658/17, 92. pont) pontatlan észrevételeket tett a lengyel közjegyzőt az öröklési bizonyítvány kiállítására irányuló eljárás lefolytatásáért megillető közjegyzői díjra vonatkozóan.

A közjegyző hatásköre a nemzeti eljárásokban és az előzetes döntéshozatali kérelem előterjesztésére vonatkozó hatáskört igazoló indoklás

- 11 A krapkowicei közjegyző rámutat arra, hogy a lengyel közjegyző azon hatáskörére összpontosít, hogy az európai öröklési bizonyítvány visszavonására vagy módosítására irányuló eljárással összefüggésben előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesszen elő. Ezt a kérdést meg kell különböztetni a lengyel közjegyzőnek más hatáskörök gyakorlása során vagy más jogszabályi környezetben bíróságnak való minősítésétől.
- 12 A 650/2012 rendelet 71. cikkének (2) bekezdése értelmében a lengyel jogalkotó a közjegyző, mint az európai öröklési bizonyítványt kiállító hatóság számára írta elő azt a jogi kötelezettséget, hogy a kiállított európai öröklési bizonyítványt – hivatalból is – módosítsa vagy visszavonja, ha az nem felel meg a valóságnak. E tekintetben a 650/2012 rendelet 71. cikkének (2) bekezdése írja elő, hogy hivatalból vagy kérelemre kell lefolytatni az annak vizsgálatára irányuló eljárást, hogy a bizonyítvány megfelel-e a valóságnak, ami abból a megfogalmazásból következik, hogy „ha megállapítást nyert, hogy az vagy annak egyes elemei nem felelnek meg a valóságnak”.

- 13 Ezen eljárás tárgyát a kiállított európai öröklési bizonyítvány valóságtartalma képezi, amely feltétele e bizonyítvány módosításának vagy visszavonásának, és így annak, hogy a bizonyítvány által a jogügyletek tekintetében kiváltott jogkeletkeztető hatásokat megszüntessék.
- 14 Felmerül a kérdés, hogy a közjegyző mint kiállító hatóság az európai öröklési bizonyítvány visszavonására vagy módosítására irányuló ügyben igazságügyi feladatokat lát-e el annak értékelése keretében, hogy az európai öröklési bizonyítvány megfelel-e a valóságnak. A nem igazságügyi kiállító hatóságoknak az európai öröklési bizonyítvány visszavonására vagy módosítására vonatkozó hatáskörrel való felruházása annak kötelezettségét vonja maga után, hogy az európai öröklési bizonyítvány kiállítása iránti eredeti eljárásban részes felek között, például a végrendelet későbbi előkerülése esetében, és a harmadik személyekkel fennálló jogviszonyokban felmerülő jogvitákat is el kell bírálni, amelyek miatt az európai öröklési bizonyítvány alapján jogosult örökösök elkezdik gyakorolni jogaikat, és amelyek megkérdőjelezhetik az európai öröklési bizonyítványban tükröződő és annak kiállításakor egyértelmű jogi helyzetet.
- 15 Az európai öröklési bizonyítvány visszavonásával vagy módosításával kapcsolatos ügyekben tehát minden kiállító hatóságnak – így a nem igazságügyi hatóságnak is – készen kell állnia arra, hogy jogvitákban is határozzon. Ilyen határozathozatal nélkül e hatóság nem tud az európai öröklési bizonyítvány visszavonásáról vagy módosításáról határozni.
- 16 A krapkowicei közjegyző megjegyzi, hogy az uniós jog által az igazságszolgáltatási feladatokat ellátó szervek számára biztosított intézményi infrastruktúrához – például az előzetes döntéshozatali eljáráshoz – való hozzáférés nélkül a közjegyző nem tudja tisztességesen ellátni a kiállító hatóság feladatait és azt biztosítani, hogy a korábban kiállított európai öröklési bizonyítvány megfeleljen a valóságnak.
- 17 E tényállás negatívan befolyásolhatja a nem igazságügyi hatóságok által kiállított európai öröklési bizonyítvány megítélését a jogügyletekben. Maga a bizonyítvány egységességének és kiváltott joghatásainak az összes tagállamban való megőrzése érdekében a kiállító hatóság intézményének egységes jellegét is meg kell őrizni. Ha a kiállító hatóság intézményének egységes jellege az első (bírósi) és második (nem igazságügyi) kategóriába tartozó hatóságok felállításával megtörik, az azt eredményezi, hogy jogügyletekben is első és második kategóriájú európai öröklési bizonyítványok jelennek meg.
- 18 Ezt a nehézséget nem orvosolja az uniós jogalkotó által a bíróságokra ruházott bírósi felügyelet. A kiállító hatóságok határozatai elleni kereseteket elbíráló bíróságok hatásköre ugyanis annak ellenőrzésére korlátozódik, hogy megalapozottak-e a kiállító hatóságnak a európai öröklési bizonyítvány valóságtartalmára vonatkozó értékelései, és nem terjed ki annak közvetlen ellenőrzésére, hogy a bizonyítványok megfelelnek-e valóságnak, valamint az eljárásnak e kérdésben hivatalból történő megindítására.

- 19 A bíróságoknak az európai öröklési bizonyítvánnyal kapcsolatos eljárásokban betöltött szerepével kapcsolatban a krapkowicei közjegyző felhívja a figyelmet arra, hogy a tagállamok többsége nem amellett döntött, hogy kizárólag a bíróságokra ruházza a kiállító hatóság feladatkörét. Lengyelországban, ahol a kiállító hatóságokat illetően a felek választhatnak a bíróságok és a közjegyzők között, az állampolgárok egyértelműen a közjegyzőket részesítik előnyben. A felek érdekeit sértené, ha a lengyel közjegyzőknek minden esetben a bíróságokhoz kellene fordulniuk, mivel a közjegyzők által kiállított európai öröklési bizonyítványok hosszú távon más tagállamokban második kategóriába eső európai öröklési bizonyítványoknak minősített bizonyítványokká válnának.
- 20 A rendelet rendszere is alátámasztja azt a következtetést, hogy az európai öröklési bizonyítvány visszavonására vagy módosítására irányuló eljárást lefolytató kiállító hatóság igazságszolgáltatási feladatokat lát el. A 650/2012 rendelet 66. cikkének (5) bekezdésében az uniós jogalkotó szükségesnek tartotta a bizonyításfelvételnek más tagállamokban történő lefolytatására irányuló eljárási út biztosítását. Ez azzal a körülménnyel függ össze, hogy az európai öröklési bizonyítvány kiállításának szakaszában az ügy nem képezheti jogvita tárgyát (a 650/2012 rendelet 67. cikke (1) bekezdése második mondatának a) pontja). Az európai öröklési bizonyítványt kiállító hatóságot tehát nem jogviták rendezése érdekében hozzák létre, és a krapkowicei közjegyző véleménye szerint ezért nem minősül bíróságnak, amely jogosult arra, hogy polgári ügyekben a bírósági együttműködésnek a bíróságok részére fenntartott eszközeit igénybe vegye (vö. azonban az Amtsgericht Lörrach, mint az európai öröklési bizonyítvánnyal kapcsolatos ügyben eljáró német kiállító hatóság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéssel, amelynek elbírálása folyamatban van a C-187/23. sz. Albausy ügyben). A helyzet azonban az európai öröklési bizonyítvány kiállítását követően a visszavonására vagy módosítására irányuló eljárás szakaszában megváltozik, amikor a kiállító hatóságnak a vitás kérdésekről is határozni kell. A rendelet 71. cikkében a jogalkotó tehát nem ismételt meg a 650/2012 rendelet 66. cikkének (5) bekezdéséhez hasonló szabályozást.
- 21 A krapkowicei közjegyző úgy véli, hogy jelen ügyben annyiban lát el igazságszolgáltatási feladatokat, amennyiben az alátámasztja azt a feltételezést, hogy jogosult az európai öröklési bizonyítvány visszavonásáról vagy módosításáról való határozathozatal szempontjából releváns előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztésére. A C-658/17. sz. WB és a C-387/20. sz. OKR ügyben folytatott eljárás eredményére tekintettel azonban a krapkowicei közjegyző az előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztésére vonatkozó hatáskör kérdését külön előzetes kérdés tárgyává tette.

3. A második és harmadik kérdés tárgyának jelentősége az ügy elbírálása szempontjából

- 22 A krapkowicei közjegyző hivatalból indított eljárást a jogügyletek tárgyát képező európai öröklési bizonyítvány visszavonása vagy módosítása jogalapjainak

tisztázása érdekében. Amiatt, hogy a bank kitartóan vitatta a részére bemutatott európai öröklési bizonyítvány joghatásait, a közjegyző úgy vélte, hogy a banknak érdemi oka van arra, hogy megkérdőjelezze a szóban forgó európai öröklési bizonyítvány valóságnak való megfelelését. Erre tekintettel, valamint a banknak a tényállással kapcsolatos kétségek eloszlátásában betöltött központi szerepe miatt a bank eljárásban részt vevő félnek minősül.

- 23 A nemzeti eljárás a végső szakaszában van. Az eljárás megszüntetése egyúttal azt is maga után vonja, hogy rendelkezni kell költségeinek viseléséről. E költségek a közjegyzőt az ügyben való közreműködésért megillető díjból, a bank részére az eljárás során küldött beadványok holland nyelvre történő szükséges lefordításának költségeiből, valamint a kézbesítés költségeiből állnak.
- 24 A közjegyzői tevékenységben részt vevő felek egyetemleges felelősségének törvényi modellje, amely formailag kizárólag a közjegyzői díjra vonatkozik, az eljárás egyéb költségeire azonban nem, a gyakorlatban e díj esetében is csak kiindulópontként szolgál a tágabb értelemben vett közjegyzői költségek felek közötti megosztására vonatkozóan a jogügyletek tekintetében kialakult szokásjogi szabály alkalmazásához.
- 25 Az egyik ilyen szabály a hagyatéki eljárás költségeinek örökös általi viselésére vonatkozik. Ez azonban az örökös jogállásának a megszerzéséhez vagy megerősítéséhez általában szükséges eljárások költségeire vonatkozik, az európai öröklési bizonyítvány visszavonására vagy módosítására irányuló eljárásokra azonban nem feltétlenül.
- 26 Az eljárási költségek megosztásáról rendelkező másik szabály azt veszi figyelembe, hogy az adott résztvevő milyen mértékben járult hozzá az adott intézkedés szükségességéhez vagy egyes költségeinek felmerüléséhez. Ennek a szabálynak minősített változatát jelenti, amikor a felet kötelezik a gondatlan eljárásával okozott költségek viselésére.
- 27 Jelen ügyben a krapkowicei közjegyzőnek az eljárás befejezésekor határoznia kell az eljárás költségeinek elsősorban az európai öröklési bizonyítvány alapján jogosult végrendeleti örökös és a bank közötti megosztásáról. Másik lehetőség, hogy az ügy körülményei miatt nem kötelezik a feleket a költségek viselésére, ami végeredményben e költségek közjegyző általi viselését jelenti.
- 28 Jelen ügyben tehát a bank azon magatartásának értékelése fontos, amely az európai öröklési bizonyítvány visszavonására vagy módosítására irányuló eljárás megindítását kiváltotta. Az eljárás költségeinek megosztására tekintettel mindkét alapvető kérdés ezen értékelés elvégzésének alapjául szolgál.
- 29 Második kérdésével a krapkowicei közjegyző azt kívánja megtudni, hogy a rendelet lehetővé teszi-e az eljárási költségekre vonatkozó nemzeti jog alkalmazását, és azzal nem ellentétes-e, ha e költségeket olyan személy is viseli, aki nem vett részt az európai öröklési bizonyítvány kibocsátására irányuló eredeti eljárásban, nem kérte annak visszavonását vagy módosítását, aki azonban az

európai öröklési bizonyítvány visszavonására vagy módosítására irányuló eljárásban a bizonyítvány jogkeletkeztető hatásainak vitatása miatt lett fél. A költségek nemzeti jogban való szabályozásának vagy a költségviselésnek a törvényből eredő egyetemleges felelősségtől eltérő módon történő megosztására vonatkozó hatáskör nemzeti jog alkalmazása szintjén történő gyakorlásának az uniós jogból eredő esetleges keretrendszerével kapcsolatos kérdésről van tehát szó.

- 30 A második kérdésre adott nemleges válasz kizárná, hogy a bankot az eljárás költségeinek viselésére lehessen kötelezni. A második kérdésre adott igenlő válasz esetén viszont azt kell figyelembe venni, hogy a bank azáltal, hogy megtagadta az európai öröklési bizonyítvány jogkeletkeztető hatásainak elismerését, mennyiben sértette meg az általánosan alkalmazandó jogszabályokat. A harmadik kérdésre adott válasz a nemzeti eljárás befejezésekor döntő jelentőséggel fog bírni annak eldöntése szempontjából, hogy a bankot milyen mértékben kell kötelezni az eljárás költségeinek viselésére, amennyiben jogosulatlanul tagadta meg a bizonyítvány joghatásainak elismerését.

4. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés tárgyával kapcsolatos jogi megfontolások

- 31 Az eljárási költségek kérdését az uniós jogalkotó teljesen kizárta a 650/2012 rendelet hatálya alól, és úgy tűnik, hogy azt a nemzeti jogra bízta.
- 32 Úgy tűnik tehát, hogy az uniós jogból eredő általános kereteken belül az eljárási költségek szabályozásának módja a nemzeti jogalkotókra és a kiállító hatóságok nemzeti jogalkalmazási gyakorlatára van bízva. Ezért megengedhetőnek tűnik, hogy a nemzeti joggal összhangban az európai öröklési bizonyítvány visszavonására vagy módosítására irányuló eljárás minden egyes résztvevőjét kötelezzék a költségek viselésére.
- 33 A krapkowicei közjegyző a bankot résztvevőként ismerte el, abból kiindulva, hogy banknak amiatt, hogy az európai öröklési bizonyítvány jogkeletkeztető hatásait kitartoán vitatja, jogi érdeke fűződik a bizonyítvány visszavonásával vagy módosításával kapcsolatos ügy eldöntéséhez. Az ügy kimenetele ugyanis hatással van a banknak az e vitatás miatt esetlegesen fennálló kártérítési felelősségére. A bank résztvevőnek való minősítése a visszavonás vagy módosítás feltételeivel kapcsolatos vizsgálati eljárás hatékonyságát is elősegíti, ami az uniós jog jelenlegi állása szerint a nem igazságügyi kiállító hatóságok számára az intézményi infrastruktúrához való 2020/1784 rendelet alapján biztosított hozzáférés nélkül nehézséget okozna. Végül a krapkowicei közjegyző úgy véli, hogy az európai öröklési bizonyítvány visszavonására vagy módosítására irányuló eljárást kell tekinteni az annak vizsgálatára irányuló alapvető eljárásnak, hogy az európai öröklési bizonyítvány megfelel-e a valóságnak. Úgy véli, hogy a bank félnek való minősítése olyan kérdés, amelyet végső soron a nemzeti eljárás keretében kell

elbírálni, és amelyet a nemzeti jogorvoslati eljárás során esetleg felülvizsgálhatnak.

5. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdés tárgyával kapcsolatos jogi megfontolások

- 34 A jogirodalom két szintre mutat rá, amelyeken a magánjogi jogalanyok megtagadhatják a nekik bemutatott európai öröklési bizonyítvány jogkeletkeztető hatásainak elismerését. Az első az akaratlan autonómia, amelynek jelentőségét ebben az összefüggésben elsősorban a német jogirodalom hangsúlyozza. E megközelítés szerint a magánjogi jogalanyok jogosultak annak értékelésére, hogy a nekik benyújtott európai öröklési bizonyítvány hitelesített másolata kielégítően igazolja-e számukra az örökös minőséget. Ezen állítások többek között a 650/2012 rendelet (69) preambulumbekzdése harmadik mondatának nem normatív jellegére és arra hivatkoznak, hogy az európai öröklési bizonyítvány jogkeletkeztető hatásainak elismerésére vonatkozó jogi kötelezettség a tagállamok hatóságaira korlátozódik.
- 35 A krapkowicei közjegyző vitatja azt az állítást, miszerint az európai öröklési bizonyítvány jogkeletkeztető hatásainak tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettség kizárólag a tagállami hatóságokra vonatkozik. Véleménye szerint a rendelet 69. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy ezeket a joghatásokat a tagállamok jogterületein – ezáltal a magánjogi jogalanyoknak is – tiszteletben kell tartani. Ha az uniós jogalkotó a rendeletben foglalt szabályozással kizárólag a tagállamokat vagy hatóságait célozza, akkor az a rendelkezések megfogalmazásában is tükröződik (lásd a 650/2012 rendelet 4. cikkét).
- 36 A krapkowicei közjegyzőnek nincs tudomása arról, hogy ez a belga bankszektor esetében is fennáll-e, azonban a tagállamokban – legalábbis Lengyelországban – egész szolgáltatási ágazatok vannak, amelyekben a gazdaságilag erős jogalanyok szisztematikusan és közismerten megtagadják a természetes személyeknek, köztük a fogyasztóknak járó pénzügyi szolgáltatásokat. A krapkowicei közjegyző nem ért egyet azokkal a felvetésekkel, amelyek szerint az adós részére biztosítani kell az annak értékelésére vonatkozó jogosultságot, hogy a hitelező az európai öröklési bizonyítvány másolatának bemutatásával – ezen adós szempontjából – megfelelően igazolta-e örökös minőségét.
- 37 A második szint, amelyen az európai öröklési bizonyítvány jogkeletkeztető hatásai relativizálódnak, magának a bizonyítványnak a jellege, amely az igazolt jogállás helytállóságára vonatkozó vélelem megdöntésének állítólag egyedüli lehetséges forrása. A krapkowicei közjegyző ebben az összefüggésben a német jogirodalomra hivatkozva megállapítja, hogy ilyen esetben a jelen ügyben a bank jogosult lenne az európai öröklési bizonyítvány tartalmát figyelmen kívül hagyni és az örökös a kifizetés érdekében a belgiumi bírósági eljárás felé terelni.
- 38 A krapkowicei közjegyző azonban rámutat arra, hogy az európai öröklési bizonyítvány, amely egyedüli kiindulópontja lenne a különböző tagállamokban a

jogalany bizonyítvánnyal tanúsított jogállásával kapcsolatos bizonyítási eljárásnak, kevésbé bizonyulna hatékony eszköznek. A 650/2012 rendelet nemcsak a joghatóság egyetlen tagállamban való összpontosításának szabályát írja elő, hanem az európai öröklési bizonyítvány visszavonására vagy módosítására irányuló eljárások lefolytatására vonatkozó joghatóságot is magára az európai öröklési bizonyítványt kiállító államra bízta. Következésképpen a bizonyítvány valóságnak való megfelelését más tagállamok hatóságai – köztük a bizonyítványt felhasználó államok bíróságai – nem tudják értékelni, mivel az európai öröklési bizonyítvány tartalma köti őket. Ez ugyanis a jogi integráció olyan formája, amely túlmutat a határozatok elismerésének klasszikus kötelezettségén. Az európai öröklési bizonyítvány ezen felfogását az európai öröklési bizonyítvány és valamennyi tagállamban érvényesülő joghatásainak egységes felépítése is alátámasztja, amely nem lenne fenntartható, ha az egyes tagállamokban az európai öröklési bizonyítvány joghatásait a helyi bizonyítási szabályok alapján felül lehetne vizsgálni.

- 39 Az anyagi jogi helyzet európai öröklési bizonyítványban való tükröződésének megfelelőségét így kizárólag a kiállító államban lehet vizsgálni. Ezzel szemben a felhasználás szerinti államban az európai öröklési bizonyítvány a tanúsított jogállás tekintetében mentesíti az igazolt örököszt a bizonyítási teher alól, mégpedig oly módon, hogy az mind a jogügylet résztvevőire, mind pedig az ezzel a kérdéssel esetlegesen előzetes kérdésként szembesülő bíróságokra nézve kötelező erejű. Ennélfogva úgy tűnik, hogy az európai öröklési bizonyítvány jogkeletkeztető hatásainak elismerését megtagadó bank megsérti az általános alkalmazandó jogszabályokat.